

2. Матюнин Б. Т. Личность или индивидуальность? / Б. Т. Матюнин // Педагогика. – 1993. – №3. – С. 122-123.

3. Матюшкин А. М. Концепция творческой одаренности / А. М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6. – С. 29-33.

4. Матюшкин А. М. Психологическая структура, динамика и развитие познавательной активности / А. М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1982. – №4. – С. 31-36.

5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. В 2-х т. / С. Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1989. – 488 с.

ВИКЛАДАЧ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ – ПРОВІДНИЙ ОРГАНІЗАТОР ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)

УДК 373(091)

Юшко О.В.

У статті аналізуються провідні напрями діяльності вищої школи другої половини ХХ століття щодо організації здорового способу життя студентської молоді і визначається роль і місце викладача фізичної культури в цьому процесі.

Ключові слова: вища школа, здоров'я, студент, викладач.

ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ – ОСНОВНОЙ ОРГАНИЗАТОР ЗДОРОВОГО СПОСОБА ЖИЗНИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ (ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)

Юшко А.В.

В статье анализируются основные направления деятельности высшей школы второй половины ХХ столетия в организации здорового способа жизни студенческой молодёжи и определяется роль и место преподавателя физической культуры в этом процессе.

Ключевые слова: высшая школа, здоровье, студент, преподаватель.

TEACHER OF PHYSICAL EDUCATION – BASIC ORGANIZER OF HEALTHY WAY OF LIFE OF STUDENTS (HISTORICAL ASPECT)

Jushko A.V.

The paper analyzes the main activities of the higher school of the second half of the twentieth century in the organization of a healthy way of life of students and defines the role and place of physical education teacher in the process.

Key words: higher education, health, student, teacher.

Постановка проблеми. У сучасній Україні проблема пропаганди питань здорового способу життя у молодіжному середовищі набуває особливої гостроти з огляду на те, що виховання молодого покоління відбувається в складних соціальних, економічних і політичних умовах.

У пошуках оптимальних шляхів науково виваженого розв'язання зазначених проблем варто звернутися до педагогічно цінного досвіду минулих років,

коли провідною фігурою у вихованні здорового покоління студентів, прищепленні їм основних елементів здорового способу життя був викладач фізичної культури.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць свідчить про те, що в другій половині ХХ століття проблема здорового способу життя студентської та учнівської молоді була предметом дослідження вчених різних галузей знань: медичної (Г. Апанасенко, В. Волков, Д. Давиденко, П. Половников), психологічної (В. Ананьєв, І. Бех, Н. Максимова, С. Шапіро), юридичної (Д. Виговський, С. Гречанюк, Н. Остапенко). Педагогічні аспекти зазначеної проблеми вивчали Т. Андронюк, А. Волошина, Т. Колесіна, Б. Левіна та М. Левіна, Л. Линник, Н. Максимова, Т. Окушко, Н. Онищенко, Е. Погребняк, М. Познякова, М. Райська, І. Стрельчук та інші.

Мета статті полягає в аналізі напрямів діяльності вищої школи другої половини ХХ століття щодо організації здорового способу життя студентської молоді і характеристикі ролі і місця викладача фізичної культури в цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Аналіз науково-педагогічних джерел [1; 3; 5] свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку суспільства здоров'я так і не стало головною цінністю для людини та суспільства, як і раніше домінує споживче, безтурботне ставлення до нього, здоровий спосіб життя не є пріоритетним і престижним у житті студентів, продовжує зберігатися тенденція збільшення у молодіжному середовищі кількості токсикоманів, молодих людей, що вживають наркотики, алкоголь, нерозбірливих в сексуальних зв'язках.

Вважаємо за доцільне в цьому плані осмислення історико-педагогічного досвіду з означеної проблеми. А саме: починати профілактичну роботу з подолання різних проявів девіації у молодіжному середовищі, ознайомлення з основами здорового способу життя ще в загальноосвітній школі і продовжувати цю діяльність протягом усього періоду навчання у вищій школі. У навчальні плани ВНЗ у різні роки робилися спроби введення предметів, факультативів, спрямованих на формування здорового способу життя, профілактику девіантної поведінки студентської молоді. До їх числа належали «Основи валеології», «Основи здоров'я», «Фізична культура і основи здоров'я» та ін.

До уваги викладачів вищої школи, особливо викладачів фізичного виховання, пропонувався широкий вибір методів навчання: обговорення, мозковий штурм, рольові ігри, дискусії, творчі проекти, інтерв'ю, розгляд та аналіз конкретних ситуацій, екскурсії, робота у групі, розв'язання проблеми тощо. Акцент у програмі робився на активну співпрацю, партнерство всіх учасників навчально-виховного процесу (студенти, викладачі, батьки, громадськість), що створювало передумови для реалізації особистісно орієнтованого навчання; стимулювання позитивних емоцій і почуттів студентської молоді, індивідуалізацію навчального матеріалу; забезпечувало можливість роботи студентів з різними джерелами інформації; дозволяло відпрацьовувати практичні вміння щодо збереження та зміцнення свого здоров'я; забезпечувало вільний вибір учасниками взаємодії завдань і способу дій; стимулювало молодь до самооцінки своєї діяльності; насичувало зміст інтегрованого предмета емоційним, особистісно значущим матеріалом. Однак, у навчальних планах сучасної вищої школи, на жаль, відсутній інтегрований курс «Основи здоров'я» [5].

Процес вивчення основ здоров'я, питань формування здорового способу життя, профілактики девіантної поведінки повинен бути забезпечений якісними підручниками та навчально-методичною літературою. Знання, отримані у вищій школі, повинні закріплюватися у позашкільній діяльності із залученням фахівців, працівників системи охорони здоров'я, психологів, тренерів, інструкторів зі спорту.

Сьогодні в практику роботи вищої школи широко впроваджуються різні освітні і оздоровчі програми, що сприяють формуванню валеологічної грамотності, організації здорового способу життя, зміцненню здоров'я студентської молоді, профілактиці їхньої девіантної поведінки. У процесі організації пропаганди питань здорового способу життя зі студентами на сьогоднішній день можна виділити три взаємопов'язані напрями: формування валеологічної грамотності; впровадження здоров'язберігаючих технологій; організація оздоровчої роботи в навчальний і в позанавчальний час [1].

Найважливішим завданням у даний час є впровадження у практику вищої освіти здоров'язберігаючих технологій. Сьогодні під поняттям «здоров'язберігаючі технології» розуміють психолого-педагогічні технології, програми, методи, які спрямовані на виховання у студентів культури здоров'я, особистісних якостей, що сприяють його збереженню і зміцненню, формування уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на ведення здорового способу життя. Реалізації технологій сприятимуть сприятливі умови навчання у вищій школі (відсутність стресів, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); оптимальна організація навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних вимог); необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим, особливо на заняттях з фізичної культури [1].

Доповненням до здоров'язберігаючих технологій є організація днів здоров'я, турпоходів; проведення спортивних свят та бесід про здоров'я; випуск санітарних бюлетенів і листків здоров'я та ін. [1; 4].

Аналіз науково-педагогічних джерел [2; 3; 4] свідчить про те, що одним із ефективних шляхів пропаганди здорового способу життя серед студентської молоді є підготовка викладачів фізичної культури до формування здорового способу життя студентів, профілактики їхньої девіантної поведінки.

Насамперед, сам викладач фізичної культури повинен уважно ставитися до свого здоров'я, дотримуватися основ здорового способу життя, своїм прикладом пропагуючи його значимість у забезпеченні активної життєдіяльності. Прагнути до того, щоб студентська молодь обмінювалася з ним своїми проблемами, сумнівами й думками з питань збереження свого здоров'я. Формуючи потребу в здоровому способі життя, педагог сам повинен бути взірцем для молоді, своїми діями не давати їм приводу засумніватися у правильності обраної стратегії.

Не можна не відзначити важливість організації та проведення систематичних курсів підвищення кваліфікації викладачів фізичної культури з обов'язковим включенням до їх тематики незалежно від змісту навчального предмета питань збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді, профілактики їхньої девіантної поведінки.

Визначальне значення буде мати вивчення теоретичних основ організації здорового способу життя студентської молоді у єдності з практичною реаліза-

цією його вимог у повсякденній життєдіяльності. Створення спеціальних ситуацій для практичного втілення правил і норм здорового способу життя, спілкування студентів у позанавчальних заходах дозволить побачити, як студент самостійно обирає відповідну лінію поведінки, наскільки у нього сформовані навички і звички щодо протистояння негативному впливу оточуючого середовища, попередження асоціальної спрямованості. Після вивчення окремих питань організації здорового способу життя до них необхідно якомога частіше повертатися на заняттях з фізичної культури, у побуті, постійно нагадувати їх зміст, значення [5].

Велике значення, як ми вже звертали увагу, щодо успішної організації здорового способу життя студентської молоді має використання різноманітних форм і методів. Найбільш переконливими серед них є живий приклад дорослих, екскурсії, туристичні походи та ін. На жаль, не набула поширення практика ведення студентами «Паспорта здоров'я» або «Щоденника здоров'я», запропоновані ученими в 90-ті роки ХХ ст. Щоденні спостереження за своїм здоров'ям, за змінами у фізичному і психічному стані можуть допомогти викладачам фізичної культури разом зі студентською молоддю коригувати індивідуальну програму самовдосконалення, саморозвитку, привчання до попередження асоціальної спрямованості [5].

Незважаючи на цілеспрямований, спеціально організований навчально-виховний процес у вищій школі, основний виховний вплив на дітей мають, насамперед, батьки, які несуть відповідальність за їхнє виховання. На жаль, не всі батьки мають знання про шляхи збереження і зміцнення здоров'я дитини, про основні шляхи профілактики їхньої девіантної поведінки. Тому викладачам фізичної культури необхідно надати таку інформацію батькам. Ця пропагандистська та просвітницька робота повинна мати системний характер і здійснюватися протягом усіх років навчання дитини у вищій школі.

З огляду на це, заслуговують на увагу проведення Днів здоров'я, спортивних свят з обов'язковим залученням батьків, що було традиційним для другої половини ХХ століття. Так, у 70-80-ті роки ХХ століття популярними були спортивні змагання «Тато, мама і я - спортивна сім'я», які пропагували здоровий спосіб життя для всієї родини, сприяли її зміцненню та згуртуванню і, як наслідок, - створенню сприятливого клімату в сім'ї, що важливо для емоційного комфорту підростаючого покоління, його психічного здоров'я.

У вищій школі має бути достатня кількість популярної зарубіжної та вітчизняної літератури з питань здоров'я, організації здорового способу життя, профілактики девіантної поведінки студентської молоді. Необхідно відновити колективні перегляди телевізійних передач, відеофільмів, відеороликів, презентацій відповідної тематики з метою профілактики асоціальної поведінки студентів. Доцільно відновити і випуск газет, відео – або рукописних журналів, бюлетенів з нотатками самих студентів про досягнення в галузі фізичної культури, спорту, здоров'я. Створювати куточки або, при наявності можливості, кабінети здоров'я, які могли б стати своєрідними консультаційними центрами з питань пропаганди та організації здорового способу життя; сприяти проведенню круглих столів, дискусій, зустрічей, конференцій із залученням фахівців-медиків, психологів, валеологів.

Проведене дослідження свідчить про те, що свого переосмислення і подальшого використання в організації профілактичної діяльності з дітьми,

схильними до проявів девіантної поведінки, профілактики здорового способу життя потребує принцип «утримуючого виховання», суть якого полягає в необхідності утримувати вихованця від поганих вчинків.

Особливого значення в організації здорового способу життя у вищій школі набуває принцип особистісно орієнтованого підходу (В. Сухомлинський), згідно з яким, викладачам фізичної культури необхідно сприймати кожного індивіда як неповторну особистість.

Краще вивчити студента і визначити ефективні засоби впливу на нього допоможуть поради вчених другої половини ХХ століття щодо поєднання опитувальних методів з іншими методами наукового пізнання (аналізом письмових завдань, творами учнів, описом проведення вільного часу тощо) [3; 4].

Певне значення для здійснення ефективної діяльності з питань пропаганди здорового способу життя у молодіжному середовищі має і правильне визначення кола професійних знань викладача фізичної культури. До педагогічно цінних знань, які не втратили своєї актуальності і сьогодні, можна віднести: знання правових дисциплін, педагогічної неврології, прав та обов'язків студентської молоді та методів вивчення їх соціального оточення [5].

Спеціального всебічного вивчення заслуговує і зміст діяльності волонтерів, зокрема, зі студентами, схильними до вживання спиртного і наркотичних речовин, правопорушниками. У проведенні більш успішної профілактичної діяльності зі студентською молоддю, схильною до вживання спиртного і наркотиків, дійову допомогу може надати вивчення напрямів цієї діяльності, визначених у другій половині ХХ століття. До педагогічно цінних напрямів профілактичної роботи попередніх етапів належать: своєчасне виявлення молоді, схильної до вживання наркотичних речовин, та масове залучення її до роботи різноманітних гуртків; організація педагогічної просвіти студентської молоді (робота кінолекторію); проведення лікування студентів та створення здорового мікросоціуму [4].

Висновки. Проведений аналіз свідчить про те, що педагогічно цінний досвід з питань формування здорового способу життя студентства, профілактики їхньої девіантної поведінки, накопичений у другій половині ХХ ст., необхідно творчо використовувати для вдосконалення сучасної системи роботи вищої школи щодо збереження та зміцнення здоров'я підрастаючого покоління.

Література

1. Бойчук Ю. Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя: теоретико-методичні аспекти : [монограф.] / Ю. Д. Бойчук. – Суми : ВТД «Універ. книга», 2008. – 329 с.
2. Виноградов П. А. Физическая культура и здоровый образ жизни: проблемы и перспективы в использовании средств массовой информации в их пропаганде / П. А. Виноградов. – М. : Мысль, 1990. – 287 с.
3. Войтенко В. П. Здоровье здоровых / В. П. Войтенко. – К. : Здоров'я, 1991. – 248 с.
4. Дубогай А. Д. Управлять здоровьем смолоду / А. Д. Дубогай. – К. : Молодь, 1985. – 111 с.
5. Юшко О. В., Щокіна Н. Б. Формирование представлений о здоровье и здоровом образе жизни в теории и методике физического воспитания / О. В.

Юшко, Н. Б. Щокіна // Науково-методичні рекомендації. – Х. : НТУ «ХП», 2007. – 10 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ, СПРЯМОВАНОЇ НА ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УДК 378.147:81'243

Ізмайлова О.А.

В статті відображені теоретичні основи методики навчання іношомовного спілкування, спрямованої на формування дискурсивної компетенції студентів мовних спеціальностей.

Ключові слова: іношомовне спілкування, дискурс, дискурсивна компетенція.

В статье отражены теоретические основы методики обучения иноязычному общению, нацеленному на формирование дискурсивной компетенции студентов языковых специальностей.

Ключевые слова: иноязычное общение, дискурс, дискурсивная компетенция.

Theoretical bases of teaching method of foreign intercourse, aimed at forming of discursive competence of students of linguistic specialities are reflected in the article.

Keywords: foreign intercourse, discourse, discursive competence.

Постановка проблеми. Вивчаючи дискурсивну компетенцію на теоретичному рівні ми визначаємо шляхи її формування, тобто методику навчання іношомовного спілкування, у результаті застосування якої формується дискурсивна компетенція. Однак у практиці викладання дана методика є лише складовою методики навчання міжкультурної комунікації, але органічною її частиною. Ця методика здійснюється шляхом одночасного формування всіх типів компетенцій, що забезпечують у своїй сукупності формування комунікативної компетенції. Саме ці чинники обумовлюють актуальність даної статті.

Мета статті полягає у визначенні теоретичних засад методики, яка спрямована на формування дискурсивної компетенції, а саме на розвиток у студентів мовних спеціальностей рис вторинної мовної особистості: на вербально-семантичному рівні — у процесі оволодіння мовними засобами й структурою досліджуваних типів дискурсів, на тезаурусному рівні - створення/сприйняття іношомовних текстів, що відносяться до різних типів дискурсів, на мотиваційному рівні — у процесі створення/сприйняття дискурсів з урахуванням цілей і умов спілкування.

Аналіз останніх досліджень. Останнім часом науковці (С.В.Бобова, Н.Г.Валєєва, Н.Н.Гавриленко, Тихомирова Е.В., Федорова О.Л. та ін.), вирішуючи ряд завдань в області теорії й практики навчання іноземних мов, застосовували послідовне ознайомлення з різними типами/жанрами текстів стосовно певних сфер спілкування. Дане сприйняття використовувалося в методиках, які розроблялися як для мовних, так і для немовних вузів, при